

LA CAMPANA DE GRACIA.

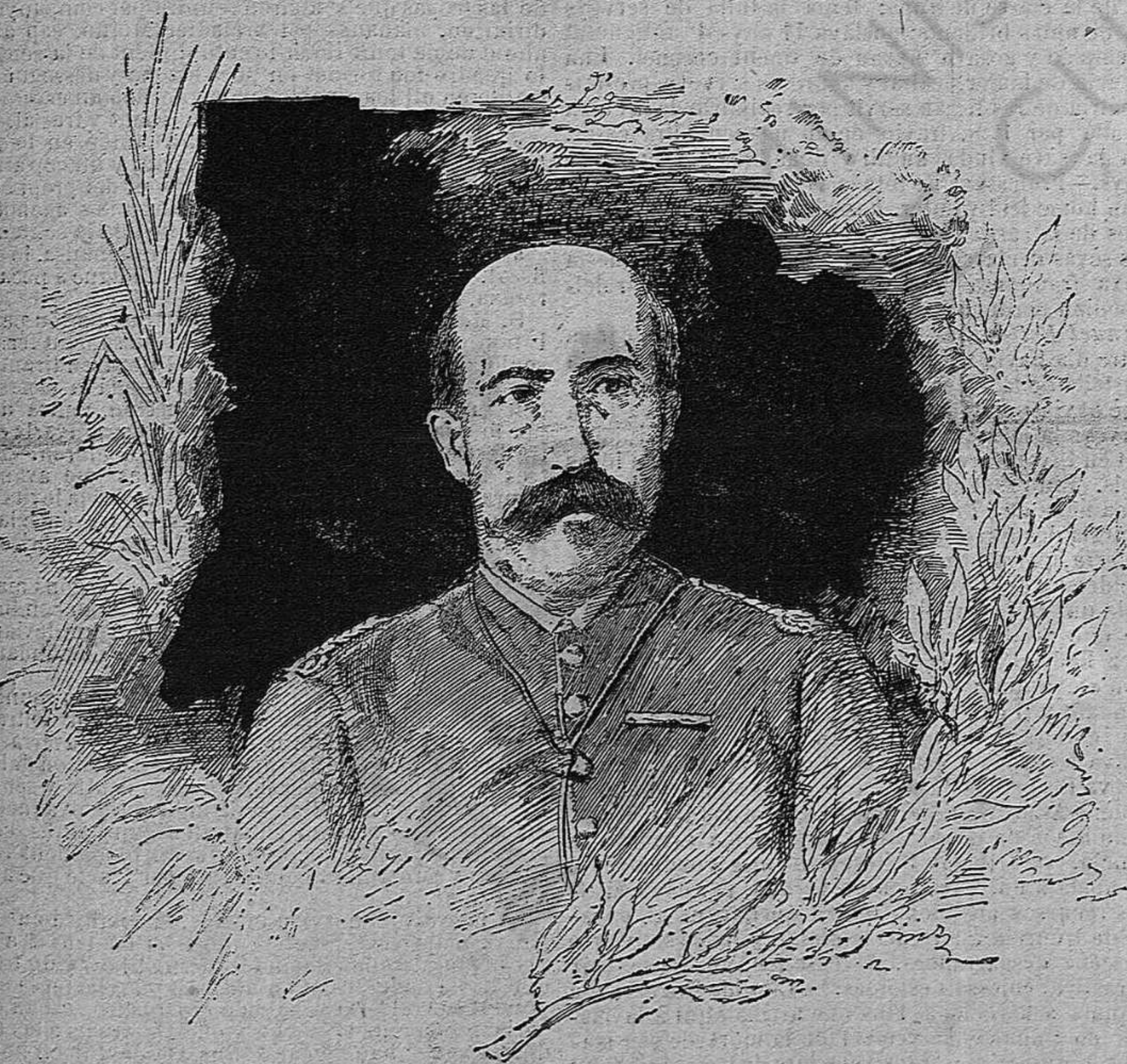
DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **2** CUARTOS PER TOT ESPANYA.

Y 10 centaus paper en l'isla de Cuba.

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, núm. 20, botiga BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIO: Fora de Barcelona cada trimestre **ESPANYA** 8 rals, **Cuba y Puerto-Rico**, 16 rals, **Estranger**, 18 rals.

Ramon Fernandez

(Retrato copiat de una fotografia.)

LOS MARTIRS DE GIRONA.

Ab llàgrimas als ulls, avuy que tot s' ha acabat, aném á referir la horrible tragedia de Girona, las causas que l' han promoguda, los medis que van empear-se per evitarla y la viva compas-sió que ha deixat en tots los cors sensibles y generosos.

Véus aquí lo que ha succehit.

LA CAUSA.

Durant la última insurrecció de Abril, lo comandant de la reserva de Santa Coloma de Farnés en companyia

de alguns oficials, sargentos y soldats, vá abandonar lo puesto que ocupava, deixant intacte la caixa del batalió y no donant cap crit ni de *visca*, ni de *moria*.

La autoritat al tenir coneixement de la seva desaparició vá enviar tropas á perseguir al fugitiu, que van ser alcansats pel llavors coronel Camprubi, en las in-mediacions de Castellfullit, sense que opossesin la menor resistencia. Lo coronel Camprubi, vá guanyar lo grau de brigadier insultant, segons se diu, als presoners y arrencantlos los galons.

Conduhits á Girona y setmesos á un consell de guerra, aquest després de oir als acusats y defensors, vá condemnarlos á diversas penas afflictivas.

L' auditor de guerra vá aprobar la sentència; no aixís lo capitá general del Principat Sr. Riquelme, que

deixá de conformarshi, enviantla á la revisió del consell suprem de guerra, resident á Madrid.

Hi ha qui créu que la autoritat militar de Catalunya obrá baix la pressió del govern desitjós de derramar sanch per refermar la disciplina militar. Tot podria ser.

La veritat es—y aixó es horrible—que un tribunal superior, *sense defensa especial dels acusats*, contra lo que s' practica en los actes de justicia de tots los paisos civilisats, vá imposar la pena de mort á dos d' ells, lo comandant D. Ramon Ferrandez Plaza y 'l tinent D. Manuel Bellés Casanova; la de cadena perpètua y degradació als restants acusats que tenian algun grau, y la de servir en lo disciplinari de Melilla als soldats de la reserva de Santa Coloma de Farnés.

Prompte alguns telégramas particulars van anticipar la noticia que s' duya ab molt secret, y ningú creya que pogués portarse á cap la terrible sentència, tractantse de un delicte relativament tant leve en comparació de tants altres que s' han comés, captantse sos autors las degudas recompensas.

PRIMERAS GESTIONS.

La premsa de Barcelona—á escepció del *Diari de n Brusi*—la *Económica* de Amichs del pais, l' *Ateneo* barcelonés y algunas altrás corporacions y entitats respectables van empendre la noble missió de obtenir l' indult.

Homes de totas las opinions y de totas las ideas treballavan activament per conseguirlo, sense obtenir del govern una resposta tranquilisadora. Lo més que se 'ls deya era que s' veuria l' expedient, que ja era hora de restablir la disciplina, y que podria ser convenient imposar un càstich exemplar.

Passavan los dias, se reiteravan las súplicas, se multiplicavan los telégramas, y sempre inútilment.

Un diputat, lo Sr. Celleruelo, demócrata republicá històric, vá tocar l' assumpto en lo Congrès de la manera que podia ferho. L' actitut de la Càmara era tant benévola, que 'l mateix president vá regoneixe que la majoria s' inclinaria en favor de la clemencia; pero que 'l poder legislatiu no podia inmiscuirse en los assumptos reservats als tribunals y en las prerogativas de la Corona.

Dijous se reunia 'l Consell de Ministres, *baix la presidencia del Rey*. Los ministros, modelos tots ells sense màcula de pecat; en Cánovas autor del manifest de Manzanares; en Romero Robledo y l' Elduayen, ex-ministres de la Revolució; en Pidal aixussador un dia de las honradas masses carlistas *et sic de ceteris*, no van poder menos de regoneixe l' horrible delicte comés pels desertors de Santa Coloma de Farnés, confirmant la sentència del Consell suprem de guerra, negantse á escoltar tota sollicitud de indult y donant las ordres necessarias perque 'ls condemnats á mort fossen posats immediatament en capella.

Lo monstro demanava sanch.

ACTITUT DE BARCELONA.

Per anys que visquem no s' olvidará may lo noble impuls de la capital de Catalunya.

Divendres al mitj dia s' vá coneixe la fatal noticia. Com si Barcelona fos una mare y 'ls pobres condemnats germans de tots los barcelonins, la connció s' extengué per la ciutat com un regueró de pólvora encesa. Ningú s' donava compte de semblant monstruos-

tat. Aquest poble, cansat de la política restauradora; que 's deixa robar las actas impunement; que sofreix resignat totas las tropelias dels governs conservadors y sagastins, anava a fer un punt dels seus, al veure amenassada l' existència de dos infelissos.

En un moment van tancar-se las portas de totas las botigas. En totas ellas s' hi llegia 'l mateix retol:

Cerrado en manifestacion de luto.

¡Perdon para los
condenados de Santa Coloma de Farnés!

Lo moviment comensá pels carrers més céntrichs y s' extengué rípidament fins als més extrems y després se comunicá a tots los pobles del Plá.

Tots los establiments tancats; alguns balcones ab colgaduras endoladas; los carrers curullats de gent; l' ansietat en tots los semblants; en molts ulls las llágrimas; en totas las fesomias lo dolor ó l' ira, en tots los cors la compassió pels sentenciats, l' enuig y la rabia contra un govern inexorable, que cada dia indulta lladres, assassins y parricidas, y no té pietat ni compassió de dos homes honrats, de dos pares de familia, que si han faltat, ha sigut intentant un deliete, que altres han comés mil vegadas, cobrant-se 'l ab distincions, créus y ascensos.

Jamay la concienca popular ha fet consideracions més horrendas que las que feya 'l poble barceloni.

L' afany de restablir la disciplina militar, tant sovint atropellada, pels mateixos que l' invocan, rompia en mil pedassos la disciplina civil. En concepte de tothom lo govern s' estava suicidant. Fins los alfonsins més caracterisats, los conservadors més adictes, renegavan de la torpesa del govern sòrt a la véu de la clemencia y dels sentiments humanitaris.

En un moment va organitzar-se una manifestació composta de algunas mils personas, que 's dirigi primer a la Casa de la Ciutat, després al Govern civil. L' arcalde de Barcelona que fins llavors s' havia negat a impetrar l' indult dels acusats, sentintse arrastrat per aquella corrent honrada, noble y generosa, va redimirse enviant a Madrid un expressiu telégrama.—En la Governació 'ls manifestants no trobaren tant bona acullida. Lo representant del govern va negarse a enviar una nova sollicitud de indult... dihent lo que sempre diuen los governants; aixó es, que aquella manifestació era forçada, que hi havia hagut coaccions, etc., etc. Los manifestants van correspondre ab la dignitat de un poble viril y sensat a aquestas impertinencias autoritarias.

Mentres tant se multiplicavan los telégramas; pero va traslluir-se que no se 'ls donava curs. ¿La gran manifestació humanitaria havia de quedar aislada? ¿Havia de ignorar lo govern que 'l comers de Barcelona havia sospes sos negocis; que tots los teatros havian tancat sas portas; que l' única preocupació del nostre poble era 'l perdó de dos infelissos sentenciats?

No: uns quants patricis van arbitrar llavors lo recurs de acudir al bisbe, pera remoure tots los obstacles que s' oposavan a la véu de Barcelona fós escoltada. Lo Doctor Catalá mereix un aplauso per la noble y cristiana sollicitud ab que va atendre 'ls prechs de la comissió que aná a trobarlo acompanyada de alguns milers de personas. May olvidaré la resposta que va donar, quan a baix del carrer la multitud mugia, y un dels comissionats va dirli:

—Sr. bisbe encare que senti crits no tinga por.

—¿Por? ¿De qué?.. va respondre... ¿Qué no saben vostés que per aquests cassos es la carn de bisbe?

Acompanyat de més de deu mil personas, rodejat de atxes de cera, y ab llágrimas als ulls; aplaudit y victoriat, recorregué 'l transit del Palau a la Governació, de déu a onze de la nit, mentres los balcones s' obrian y la multitud anava engrossantse al pás de la comitiva.

Los telégramas del Prelat, verdaderament sentits, tant que invocavan la misericordia de Déu, y expressavan l' actitut del poble barceloni, van ser los últims que van expedirse... Tampoch van ser atesos.

Barcelona no podia fer més: reprimir los impulsos de l' ira; aconsellar calma als més ardorosos y esperar.... Si la haguessin atesa ennoblir als poders clements, generosos y humanitaris... En cas de desatendre, recordar, sí, recordar: no olvidar may més als governs cruels é inhumans que derraman la sanch dels infelissos; confiar la vindicació al temps y a la justicia de la historia.

ACTITUT DE MADRIT.

Alguns homes públics treballavan sense descans per obtenir lo perdó... Tot inútil. En Cánovas va negarse a rebre visitas. Del rey no podem parlar-ne perque 'ns ho priva lo doble carácter de irresponsable y de inviolable que li dona la llei feta pels seus partidaris.

Mentres tant los diputats catalans qu' eran a Madrid, a escepció del Sr. Nicolau que va excusarse per un motiu trist, obsequiavan ab un banquet al governador de Barcelona Sr. Herce. Mentres Catalunya plorava; ells menjavan y bebian.

Després de haver demanat la vida dels dos sentenciats tantas eminencias, desde un bisbe fins a Victor Hugo, 'ls de Madrid tractavan de ferla demanar, per qui avuy dia en certas regions té més influencia que ningú, per un torero.

Divendres hi havia corrida de toros. Tot estava preparat per fer una gran manifestació de misericordia. Un torero de moda havia de presentarse al rey sollicitant l' indult: lo poble en pés havia de apoyarlo.... Lo projecte devia traslluir, y contra la seva costum y contra 'ls seus gustos, aquell dia 'l rey no va assistir a la corrida.

La manifestació madrilenya, no podentse fer en la Plassa de toros, va quedar per ferse. Madrid no va saber aprofitar un' altra ocasió, per unir la seva véu a la véu de Barcelona.

GIRONA.

La immortal ciutat, regada ab la sanch de tants héroes y de tants mártirs de la Independencia, va fer lo mateix que havia de fer Barcelona algunas horas després. Al obrirse la capella 's tancaren tots los establiments, se suspengueren tots los treballs, s' endolaren molts balcones; los habitants sortian al carrer, organiscavan manifestacions unánims, visitavan a las autoritats, expedian telégramas, treballavan tots ab la desesperació que dona l' afany de salvar duas existencias.

Entre 'ls telégramas expedits, es digne de mencionarse 'l següent dirigit pel conseqüent conservador Sr. Viñas a la reyna mare D.ª Isabel II: «Senyora, ja sabéu vos que may menteixo. Diguéu al vostre fill que la concessió del indult vos proporcionaré a Girona y a Catalunya entera un triunfo.»

Tot inútil. Tampoch la véu de la angustiada ciutat de Girona va ser atesa. Los sentenciats havian entrat en capella: passavan las horas y 'ls minuts; s' acostava l' hora fatal. No hi havia esperansa.

Los governs conservadors son débils; pero tenen lo cor fort.

LOS MÁRTIRS.

Ramón Ferrández Plaza, qual retrato publicuem en lo present número, nasqué lo dia 5 de desembre de 1830 en una població de la provincia de Huesca. Procedia de la classe de tropa: tenia la fulla de serveys plena de notas brillants; portava 11 anys d' antigüetat en l' empleo y gosava 'l grau de tinent coronel. Una existencia de honor, lealtat y honrosos serveys prestats a la patria de res li han servit per redimirlo de la culpa motivada per l' extravio de un moment. Era casat. Deixa la seva viuda, un fill y duas fillas, la major de 16 anys.—Professava de tota la vida ideas adelantadas. Era un home leal y enter. Possehia totas las bonas condiciones de la rassa aragonesa. Se diu que la franquesa de las sevas declaraciones l' ha perdut. Pero aquesta mateixa franquesa no ha lograt conmourre 'l cor dels que podian perdonarlo.

Manuel Bellés Casanovas, qual retrato publicarem un altre dia havia nascut en un poble de la provincia de Castelló de la Plana, lo dia 19 de setembre de 1849. També havia pujat de soldat. No tenia la seva fulla de serveys la més petita taca. Tenia set anys d' antigüetat en l' empleo y 'l grau de capitá. Professava ideas liberals. Era casat ab Clotilde Noguera, de la qual tenia una nena de 17 mesos.

Aquests dos foren los escullits pel Tribunal Suprem de Guerra, per desagrarar a l' ordenansa militar.—La condemna del tinent Bellés va sorprendre a tothom. Sembla qu' en la primitiva sentencia la segona pena grave que 's demanava corresponia al capitá Ferrández Rodriguez y la tercera al tinent. Aixís es que tothom creya que 'ls sentenciats a mort serian lo citat comandant y 'l capitá. L' esposa d' aquest era a Madrid a implorar lo perdó del seu espos. La del tinent s' estava a Girona y visitava cada dia al seu marit. Lo dijous va despedirse d' ell, com de costum, y aquest li digué:—Adiós Clotilde, hasta demá a las tres.

Ja no havia de veure 'l més. L' endemá arribava la sentencia, y 'l tinent Bellés, trobantse condemnat a mort, apelá a un seu amich de Girona, per enviarli 'ls últims recursos metálichs que li quedavan, ab encarech de treurela a fora de la ciutat, a fi de estolviarse una escena desgarradora. Aixís se feu, no, sense tenir que practicar colossals esforços. La Clotilde Noguera fou conduhida a Barcelona. Fins que arribá aquí a la matinata no tingué coneixement de la mort de son marit, per lo que cridavan los venedors de periódichs. Se dirigi desesperada a la Capitania general, y no se li obri la porta. Lo general dormia—aixís li digueren— y un ajudant la rebé ab mals modos. ¡Pobre viuda desolada!

EN LA CAPELLA.

Lo comandant Ferrández y 'l tinent Bellés al ser colocats cada hu en una capella distinta, se vejeren y s' abressaren, derramant llágrimas de ternura.

Lo comandant Ferrández demaná per veure als seus companys, condemnats a cadena perpétua, lo qual li fou permés. En sa presencia demostrá una gran serenitat despedintse de tots ells, é infundintlos valor a fi de que sufrissen resignadament lo cástich que se 'ls havia imposat.

Lo tinent Bellés, degut sens dupte a la sorpresa que havia de causarli la inesperada sentencia, estava més abatut que 'l comandant. Pero reanimantse, pensá avants que tot ab sa amantissima esposa y l' allunyá de Girona, enviantli una carta tranquilisadora y dihentli que no corria cap perill.

Veyent lo comandant que los amichs no anavan a visitar-lo, indicá al capitá de guardia desitjos de veure

'ls pera fels' hi diferents encárrechs. Vejé als amichs y no pogué parlar com volia, per no permetre que 's quedés sol ab ells lo Fiscal militar.

Mostrá sempre una gran serenitat. Rebé la visita dels congregants de la sanch y de los sacerdots encarregats de preparar-lo per rebre 'ls sacraments, al igual que 'l tinent Bellés. Tots dos soparen y dormiren una estona.

Lo comandant preguntava ab alguna insistencia ahont l' enterrarian. Tal vegada 'l recort de la familia 'l duya ab l' imaginació al cementiri del seu poble ahont reposan los restos de sos pares. En una ocasió quan tractavan de dormir, digué dirigintse al oficial de guardia:

—Voldria....

—Quèl preguntá.

—No res: un militar no déu demanar aquestas cosas.

—Diguí, home.

—Donchs bé, voldria que 'l centinella deixés de passejarse. Lo trepitj m' incomoda.

L' oficial maná que 'l centinella no 's passejés.

A las quatre del mati, tant lo comandant com lo tinent rebian lo viatich. A las vuit menos alguns minuts eran extrets de la capella pera ser conduhits al lloch del suplici.

Al despedirse 'l comandant del retrato de la seva esposa y dels seus fills derramá algunas llágrimas; pero pcoch després, sobreposantse a si mateix, digué, dirigintse al tinent: —Animol... Y sortí decidit de la presó.

LA TRAGEDIA.

Lo lloch de l' execució está situat sobre la porta del Carme, al darrera del baluart de la Mercè, y es lo siti anomenat las Pedreras.

Veus' aquí com descriu l' acte horrendo un dels pochos testimonis presencials del mateix, lo redactor de *La Renaixensa*, a qui 's déu la sentida resenya de aquesta tragedia:

«Ab lo toch de diana comensá a las sis lo moviment de las tropas que s' anaren reunint per companyas y 's dirigiren, manadas pel brigadier Moño, cap al punt ahont debia tenir lloch lo cumpliment de la sentencia: lo quadro fou format en poca estona y desseguida entraren en ell los cinch oficials que debian esser deshonorats: aquets son un capitá, un tinent y tres alféreses.

«Al toch de la marxa real entrá també en lo quadro la bandera del regiment de Navarra, y un cop arribá al centro, lo fiscal de la causa y coronel del propi batalló, don Ramon Gonzalez y Tablas maná que s' agenollessin y que per son secretari 'ls hi fos llegida la sentencia.

«Cumplerta aquesta formalitat d' ordenansa, lo senyor fiscal, dirigintse als procesats, los hi digué a poca diferencia, las següents paraulas:

S. M. lo Rey vos doná aqueix ros que portéu pera que l' honressiu y vosaltres no ho haveu sapigut fer: ¡llen-seulo, donchs!—Y 'ls oficials se 'l lleyaren tirantlo damunt de l' herba.—La patria vos confiá la espasa que cenyu y vosaltres l' heu esgrimida en contra d' ella, per lo que vos haveu fet indignes d' empunyarla en vos tra destra; ¡descenyiusela!—Y també obehiren.—En vos-tres brassos ostentéu unas insignias que avants vos honravan y que ara haveu tacat; ¡treyeus la levita ahont se troban: sou indignes d' usarlas!—Y treyétsela, la tiraren en terra y 's posaren una brusa y cubriren son cap ab una gorra de seda negra.

«Deshonorats ja, sortiren del quadro segons marca la ordenansa, y en mitj d' una guardia foren conduhits a la presó, passant per distint camí del en que devian anar al lloch de son suplici, 'ls desventurats comandant y tinent sentenciats a mort.

«Mentres aquells s' allunyavan, s' havian reunint en l' ángul del quadro obert pera que servis d' entrada, 'l brigadier, lo fiscal, lo tinent coronel de Navarra, 'l comandant major de Plassa, y alguns altres oficials, havent pogut observar per nostres propis ulls y sentir per nostras mateixas orelhas, puig molt aprop d' aquell punt era ahont nos haviam situat ab alguns altres correspon-sals de periódichs, que estavan fondament impresionats y sumamer t conmoguts per l' acte que anavan a executar.

«A las vuit menos deu minuts, la comitiva que acompanyava als condemnats a mort ha comensat a sortir per lo portal anomenat del Govern militar y un trompet que havia sigut situat en un petit puig ha fet la corresponent senyal. Desseguida en lo quadro, s' han operat 'aris moviments y 'ls jefes y oficials situats a la entrada del mateix s' han fet cap a dins. Desde 'l lloch hont nos trobavam se veyá tot lo camí que restava fer a la funebre comitiva, tortuós y desigual com obert en mitj de pedregosos puigs.

«Devant s' hi veyan un cabo y dos soldats de a caball quals lluhents sabres reflectian la brillant llum del sol, següian quatre membres de la germandat de la Sanch encaputxats; un individu vestit de vermell; altres germans de la Congregació de la Sanch portadors d' un Sant Christ y al voltant varis soldats ab bayoneta calada; continuavan los dos sentenciats a peu acompanyats de dos capellans, anant lo tinent més endavant; següian un piquet de guardia de soldats y una secció de cavalleria, y tancavan lo corteig los dos ataus portats pels escombriayres d' aquesta ciutat, y per últim hi anava una tartrana.

«Com lo camí era, com havém dit, molt tortuós y accidentat, a cada giravolta del mateix los reos havian de trobarse ab la vista de las caixas de fusta que dins certa estona havian d' esser guardadoras de sas despullas.

«S' ha comensat a sentir encara que un xiquet lluny lo en aquells suprims moments funebre toch de la campaneta dels germans de la Congregació de la Sanch, y 'l trompet torná a fer la senyal de que s' anavan acostant. Allavors lo comandant, major de Plassa senyor Blanco, fent posar firmes a las tropas, digué en alta veu per tres vegadas distintas las següents paraulas:

¡Por el Rey! Todo el que levante la voz implorando gracia se le impone pena de la vida. Repetit aixó per tots los àmbits del quadro, las companyias se disposaren per la execució.

Lo trist toth de la campaneta anava anunciant la aproximació dels sentenciats que ja comensaven a veure sortir per la última revolta del camí, mentre que en lo quadro regnava un glacial silenci.

Per fi, ls desgraciats militars han arribat dalt del marge que hi ha a la entrada del camp ahont estava format lo quadro. Lo sol lluhia ab tot son esplendor y 's veyan sos raigs en las petitissimas gotas de rosada que encara hi havian en las fullas de la herba que ufanosa cubria la terra; 'l mati era bellissim y la naturalesa tota semblava s' hagués enjoyat ab sas millors galas formant estrany contrast ab la tristesa que en los rostres de tothom s' hi veyia retratada.

Ab semblant seré y pas segur entraren los militars dins del quadro, donant avans lo comandant una mirada per tot son vol, com si ab ella volgués despedirse dels amichs y companys d' armas que en lo mateix, tal volta, tenia, y agenollantse davant la bandera, lligats sempre 'ls dos cotxes, los hi fou llegida la sentència per un tinent secretari del senyor Fiscal, que dirigia 'ls preparatius de la execució.

Resignats la escoltaren y acompanyats pels sacerdots se dirigiren al Sant Christ, quals pús besaren, pera asseuerers després en las cadiras que 'ls hi havian preparat aprop del marge d' un caminet, de cara a la muralla.

Un germá de la Congregació de la Sanch los doná un cordial y 'ls tapá d' ulls ab un mocador negre y després d' aixó 'ls sacerdots los abraçaren per última vegada, dirigintlos paraulas de consol.

Donadas las corresponents ordres pèl segon jefe del regiment de Navarra, lo senyor Subeda, capitá d' una companyia del mateix, reuntá a setze dels millors tiradors del avans dit cos y 'ls colocá en duas filas de vuit divididas a la vegada en grupos de quatre, un pera fer foch a cada sentenciad.

Tothom está conmogut; alguns capellans s' aixugan los ulls que sens volguer los hi llagimejan. Lo silenci y la espectació es imponent: los soldats se situan a uns dotze passos darrera d' aquells infelissos y sos jefes acompanyantlos fan que s' hi acostin més: ho efectúan los soldats mitj tremolant alguns d' ells: lo capitá dona la ordre de carregar, ja apuntan, ja la banda de cornetas dona una senyal... per fi s' ouhen vuit tiros... Tot haurá acabat!

Mes no, que 'ls dos metjes del regiment que han sigut cridats p' el Fiscal pera reconeixer «si han mort dos que acaban d' esser fusellats per haver sigut condemnats a pena capital», diuhen després d' una detinguda inspecció que ho está 'l tinent que havia caigut en terra, pero no 'l comandant que restava sentat.

Llavors lo Fiscal dirigintse al quadro afegí:—Ha de tornar-se a disparar contra 'l comandant pera acabar de pendreli la poca vida que li queda. Y fent altra volta foch los tiradors, aquest segui la trista sort de son company.

Lo clero resá una absoluta; los cadavres foren posats en los ataúts recullintse 'ls fragments de cervell escampats per terra; y las tropas s' allunyaren al so d' una marxa.

En aquell moment mirarem al voltant y vejerem la plana deserta. No havia assistit ningú al acte.

Queda completa la justicia dels homes y comensava la justicia de Deu.»

DETAILS.

Los soldats que ván disparar las descargas no estan designats previament. L' oficial anava extrayantlos de las filas y colocantlos al mitj del quadro. Los infelissos anavan decayguts y era precis empenyels. Alguns ploravan. Després de consumat lo fusellament, dos d' ells ván caure malalts.

Per rematar al valent comandant fóu necessari ferli una segona descarga a dos ó tres passos de distancia. En laprimera l' hi havian penetrat dos balas al pit y una al cap; rossantli la quarta 'l temporal. En la segona descarga totas quatre balas li anaren al cap destros santli completament. Los fragments foren recullits y colocats dintre del seu ros mateix.

Los capellans que 'ls assistian ploravan y a molts militars los espurnavan los ulls. Consumat lo fusellament los capellans entonaren una absoluta y la banda militar rompé una marxa alegre.

Los cadavres foren enterrats en duas fossas obertas l' una a poca distancia del altra.

La esposa del infortunat comandant se trobava a Madrid treballant desesperadament per conseguir lo seu indult. No es cert que las sevas fillas fossen a Girona, sortint endoladas pèls carrers de la immortal ciutat.

Coincidencia: lo tinent coronel de Navarra D. Clement Perez, sent alferéz a la edat de 17 anys, sortit tot just de colégi, maná 'l piquet que en 1867 passá per las armas als infortunats oficials Mas y Ventura, mártirs de la libertat, en los glács de la Ciutadela de Barcelona. Per un estrany contrast aquest jefe 's diu Clement.

La viuda de Bellés, recullida en la casa del conegut republicá Sr. Vallés y Ribot, ha passat horas molt tristas. —¡Ay! exclamava, a tants y tants criminals se 'ls hi dú una soga porque pugan escapar de la presó, y al mèn marit, ignocent, ningú l' hi ha portat res. Si no m' haguessen tret de Girona jo li hauria portada!—Lo diumenje al demati sembla que rebé un telégrama de una elevadissima persona que hauria pogut salvar la vida del seu marit y 's mostrá inexorable. Devia ser un telégrama d' excusa ó de consol. La viuda de Bellés vá romprel en mil trossos sense llegirlo.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Las botigas de roba no tragueren sinó géneros negres a la porta. Molts balcons estavan endolats. A Barcelona també. En algunas casas s' hi ostentava 'l següent retol: 28 de junio.—Dia de luto. L' autoritat tractava de fer treure las colgaduras. ¡Y tant fácil que l' hi hauria sigut sense abusar de la llei! ¡Bastávali perdonar als pobres sentenciats!

LOS CONDEMNATS A PRESÓ.

Veus aquí 'l nom dels militars que després de ser degradats, han sigut condemnats a cadena perpétua. Capitá Rodriguez Fernandez, casat y ab sis fills, lo major de 11 anys. La seva sogra a qui ell mantenía conta 70 anys y está impossibilitada. Lo poble de Santa Coloma de Farnés dispensa la seva caritat a aquesta familia desgraciada. La esposa y un fill han sigut recullits pèl patrici gironi Sr. Noell.

Tinent Reboredo, solter.—Alferéz Cuevas, casat y ab un nen de dos anys.—Alferéces Lagasca, Valdaja y sargento Martinez, solters.—Dels demes fins are no n' hem pogut adquirir notícias.

LA CARITAT.

La premsa de Barcelona que tant noble iniciativa vá pendre per obtenir l' indult y evitar una catástrofe, l' ha presa després per aliviar a las familias de las victimas. Son noble exemple ha trobat eco per tot. Las suscripcions dels periódichs ván cubrintse rapidament. Hi falta, es cert, lo nom de molts personas de elevada posició; pero no importa. Lo poble fa lo que pot, y 'l poble barceloní pot molt.

Cada dia 's reben nous oferiments. Algunas empresas donan funcions a benefici de las viudas y fills dels ajusticiats. Altres, entre ells l' arpista Esmeraldita Cervantes cedeixen a la suscripció de la premsa 'l producte de un concert que ja tenia organísat de temps.—Lo Sr. Amengual president del Centro Naval, no sols cubreix lo deféit que vá deixar la *becerrada* del diumenje, sino qu' envia encare cent pessetas a la suscripció de la premsa.—La contralt italiana Sra. Bencic dona avuy dissapte un concert en los salons de Bernareggi, renunciand totos los beneficis en favor de la suscripció. L' entrada val sols una pesseta. Vagin a omplir la sala.—Lo Centre Claris de Gracia ha donat una funció. Lo mateix farán diumenje l' *Olimpo Graciense* y 'l *Centro Graciense*.—Las societats corals *Alba*, *Amigos Tintoreros* y *Violeta*, darán demá diumenje, a dos quarts de set un concert al *Tivoli*.—En casi totas las associacions s' han obert suscripcions.—En los cafes diumenje passat hi havia safatas baix lo patrocini de la premsa.—En algunas botigas també n' hi havia.—La de quadros del Sr. Bassols, carrer del Avinyó, vá pendre l' iniciativa.

D' oferiments particulars no 'n vulgan més. Lo señor Baltá regala a las viudas y orfes tota la roba de dol.—Tot desseguit surt una modista que s' encarrega de confeccionar gratuítement los vestits.—Passan ja de deu los colegis de noys y noyas que s' han ofert a educar gratuítement 'ls orfes dels fusellats de Girona.—Alguna familia acomodada s' ofereix a tenirne un a casa, tractantlo com a fill, fins y a tant que sa mare 'l reclami.—Un propietari de Gracia, qual nom no podem revelar ofereix la cessió gratuita de un solar, per si alguna de las viudas vol viure entre nosaltres y desitja alsarse una caseta ab lo que li corresponga de la suscripció.

Los artistas catalans organisan una tómbola en lo local de l' Exposició Parés.

Tots los que treballan en los teatros s' han ofert a la comissió de la premsa. Alguns artistes sense contracta han fet lo mateix y ab lo seu concurs la premsa pensa organísar una gran funció en un teatro apropósit. No ha pogut lograr lo Liceo per dificultats reglamentarias; y 'l Teatro *Lirich*, l' hi ha sigut negat, demanantli 'l seu propietari D. Evaristo Arnús un lloguer de cinquanta duros, sense contar los demes gastos de la funció. La premsa no desconfia de trobar propietaris de locals apropósit que serán més generosos y desinteressats.

De las poblacions de fora se reben cada dia oferiments molt generosos. Seria interminable donar compte de totas las societats, corporacions, periódichs y demes que s' han ofert a fer tot lo que pugan en favor dels desgraciats, que han quedat sense més amparo que 'l cor generós del poble catalá.

Los cadavres foren enterrats en duas fossas obertas l' una a poca distancia del altra.

La esposa del infortunat comandant se trobava a Madrid treballant desesperadament per conseguir lo seu indult. No es cert que las sevas fillas fossen a Girona, sortint endoladas pèls carrers de la immortal ciutat.

Coincidencia: lo tinent coronel de Navarra D. Clement Perez, sent alferéz a la edat de 17 anys, sortit tot just de colégi, maná 'l piquet que en 1867 passá per las armas als infortunats oficials Mas y Ventura, mártirs de la libertat, en los glács de la Ciutadela de Barcelona. Per un estrany contrast aquest jefe 's diu Clement.

La viuda de Bellés, recullida en la casa del conegut republicá Sr. Vallés y Ribot, ha passat horas molt tristas. —¡Ay! exclamava, a tants y tants criminals se 'ls hi dú una soga porque pugan escapar de la presó, y al mèn marit, ignocent, ningú l' hi ha portat res. Si no m' haguessen tret de Girona jo li hauria portada!—Lo diumenje al demati sembla que rebé un telégrama de una elevadissima persona que hauria pogut salvar la vida del seu marit y 's mostrá inexorable. Devia ser un telégrama d' excusa ó de consol. La viuda de Bellés vá romprel en mil trossos sense llegirlo.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

Lo dia de l' execució a Girona era dia de mercat.

politica, compadeixem als que tal digan, que si polítics fossen los nostres intents, ser a sempre més noble la política del que repara que la del que fusella: la política del que compadeix que la del que 's mostra sòrt a la véu de la pietat y als clamors de la desgracia. P. K.

SIGLE XIX.

Voltats de sacerdots que 'ls sermonejan, en mitj dels silenciosos batallons, caminan dos soldats al sacrifici, los ulls humitejats y 'l pols febrós.

Pas a pas la terrible comitiva arriba al fi del viatge: com uns morts, los batallons s' extenen en quatre alas, formant un quadro inmens sobre la pols.

Allá al mitj quedan solas las dos victimas: s' adelanta un piquet, los tiradors se preparan duptant, apuntan l' arma y una véu tremolosa crida:—¡Foch!

Ressona una descarga atronadora, dos cossos palpitants cauhen de cop, y la terra al instant queda tenyida de sanch que relluheix als raigs del sol.

—¿Qué han fet aquets dos sers? ¿quin crim espian? ¿Será, tal volta, infame... pavorós...!

Y la implacable y rígida ordenansa contesta desseguida, ab véu de tró:

—Trencant los juraments que al soldat lligan, «burlant las lleys sagradas del honor, «han compromés la pau, la calma y l' ordre, «han faltat al govern de la nació.

«No hi ha crim que a tal crim pugui igualarse, «mil vidas per pagarlo foran poch:

«per xó la llei, serena é inflexible, «sense duptà 'ls ha condemnat a mort.»

¿Qué tal, duchs de la Torre y de Sagunto, Topete, Jovellar y altres senyors?

Ja han sentit lo que canta la Ordenansa: ¿qué me 'n diuhen vostés de tot aixó?

C. GUMÁ.

A última hora en Cánovas vá tancar-se a casa seva, sense rebre a ningú, sense escoltar a ningú, abandonant a la seva sort als infelissos sentenciats de Girona.

Escolti, D. Anton, estant sol y aislat ¿no li deya res la conciencia?

Precisament feya 30 anys justos, dia per dia, que vosté guanyava un alt puesto polítics, encalabrinant al exercit ab lo manifest de Manzanares.

Y feya també 18 anys, dia per dia, que era ministre de la Governació del govern que fusellava als sargentos del cuartel de Sant Gil.

¿No li deya res la conciencia?

Llavors tenen molta rahó los que van dir que vosté es un *monstruo*.

Las balas de Girona ja han sortit del fusell, y han causat per are dugas victimas.

M' agradaria coneixe 'l porvenir, y saber ahont anirán a clavarse en definitiva las balas de Girona.

L' Ateneo de Madrid vá suspendre una discussió, per demanar la vida dels dos militars en capella, al president de aquella corporació.

Tots los presents van firmar la sollicitud d' indult, tots menos un capellá trabucaire, un tal mossen Miquel Sanchez.

Alsa senyor Brusi que aquest es dels seus... ¿Capellá y partidari de la pena de mort? Nómbril corresponsal.

Duas cosas voldria saber.

Primera: Los noms y 'ls apellidos dels respectables militars que componen actualment lo Tribunal Suprém de Guerra.

Segona: Las vegas que cada híd' ells s' ha pronunciat y 'ls ascensos que ha conseguit faltant a l' ordenansa.

Si algun dels meus lectors ho averigua prometo publicarho en la CAMPANA en honra y gloria dels que van sentenciar als desertors de Santa Coloma de Farnés.

Suscripció a favor de las viudas y dels orfes dels militars fusellats a Girona.

(Llista de LA CAMPANA DE GRACIA.)

LA CAMPANA DE GRACIA, 200 fols.—Joseph Roca y Roca, 100.—P. A. U., 100.—E. P. D., 20.—M. M. M., 20.—C. Gumá, 20.—A. T. A., 4.—Un rús, 100.—Un otorgant, 60.—Enrich Badia, 48.—Rafel Benito, 20.—E. A., 20.—H. M., 10.—E. V., 8.—Pere Gaspar, 6.—Juan Piera, 4.—Maria Armengol, 4.—Esteve Girebets, 4.—F. P. G., 4.—J. R. M., 4.—F. Sampós, 4.—Un obrer, 2.—Un civil, 2.—Un ordenanza, 2.—De Sitjes de Vilanova: J. R.: 8.—Joseph Diaz, 4.—Pau Camps, 4.—Bonaventura Arnau, 4.—Daniel Jacas, 4.—M. P., 4.—B. J. L., 4.—Lluís Macet, 4.—De obrers de la imprenta de D. Lluís Tasso y Serra: F. C., 20.—J. P. y S., 10.—Manel Albareda, 8.—Juan Rossell, 4.—Nicolau Turugui, 4.—Jacinto Plá, 2.—X., 20.—Magí Roviralla, 4.—Manel Casas, 2.—Juan Perez, 2.—Francisco Nogués, 4.—Enrich Carlos, 2.—Claudi Juvé, 2.—Mariano Baraga, 2.—Juan Peris, 4.—Agusti Martorell, 4.—Juan Vilar, 2.—Juan Salm, 4.—Un Republicá democrátics progresista, 2.—Joaquim Lluch, 8.—N., 10.—Anton Pascual, 4.—Fabres, 8.

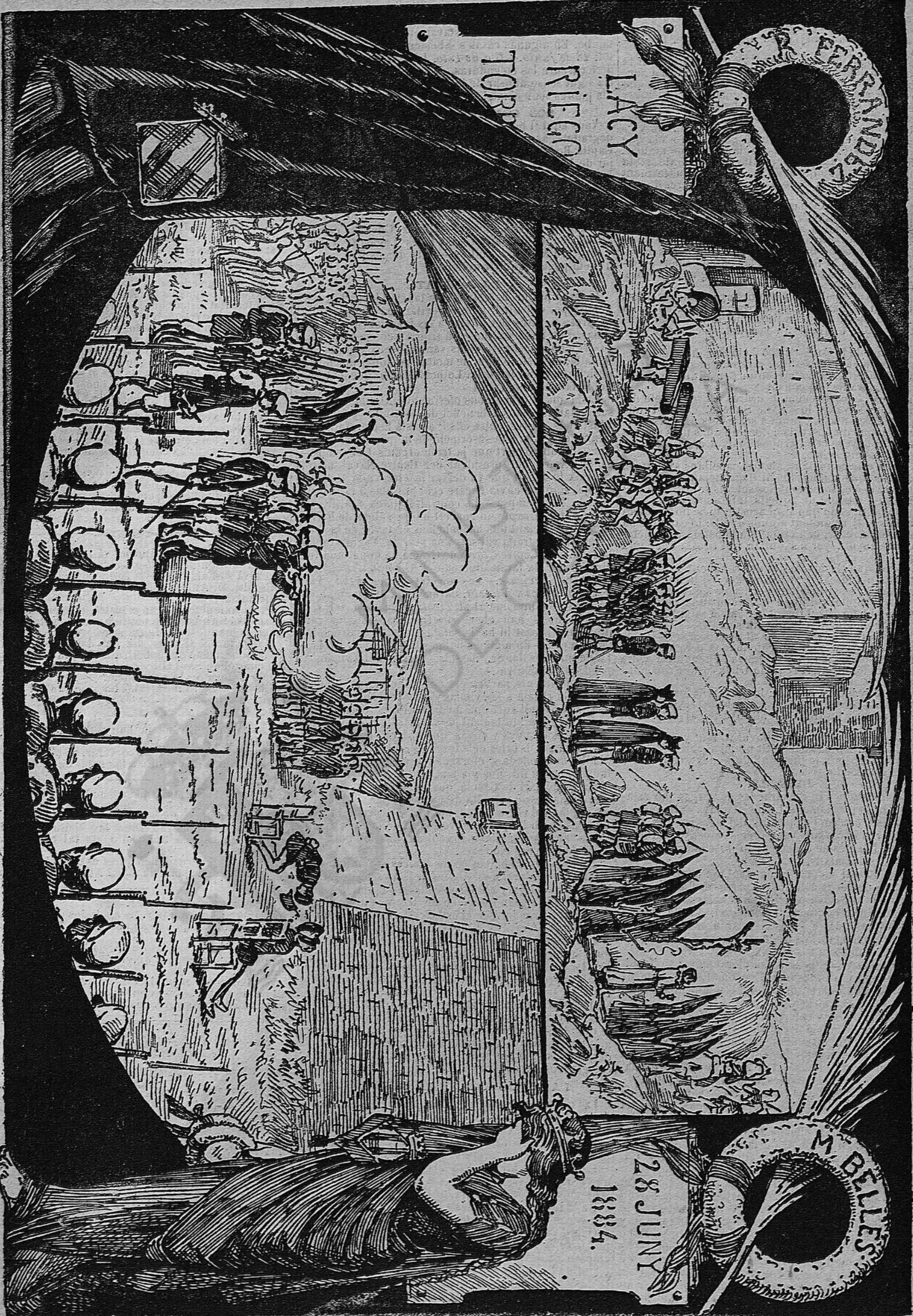
Suma total, rs. 934.

Continua oberta la suscripció.

LOPEZ, Editor.—Rambla del Mitj, 20.

Barcelona, Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.

Núm. 1.—Conduccio dels sentenciats al camp de l'execució.—Núm. 2.—L'execució.—(Segons croniques fets en lo lloch del succés per nostre corresponent.)